A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2011. március 1-je*

A C-236/09. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Cour constitutionnelle (Belgium) a Bírósághoz 2009. június 29-én érkezett, 2009. június 18-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL**,

Yann van Vugt,

Charles Basselier

és

a **Conseil des ministres**

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: francia.

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot és A. Arabadjiev tanácselnökök, Juhász E. (előadó), G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, L. Bay Larsen, P. Lindh és T. von Danwitz bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: R. Şereş tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. június 1-jei tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL, valamint Y. van Vugt és Ch. Basselier képviseletében F. Krenc ügyvéd,

– a Conseil des ministres képviseletében P. Slegers ügyvéd,

– a belga kormány képviseletében L. Van den Broeck, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Slegers ügyvéd,

– Írország képviseletében D. O'Hagan, meghatalmazotti minőségben, segítője: B. Murray BL,

– a francia kormány képviseletében G. de Bergues és A. Czubinski, meghatalmazotti minőségben,

– a litván kormány képviseletében R. Mackevičienė, meghatalmazotti minőségben,

– a finn kormány képviseletében J. Heliskoski, meghatalmazotti minőségben,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében I. Rao, meghatalmazotti minőségben, segítője: D. Beard barrister,

– az Európai Unió Tanácsa képviseletében M. Veiga, F. Florindo Gijón és I. Šulce, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében M. Van Hoof és M. van Beek, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2010. szeptember 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében történő végrehajtásáról szóló, 2004. december 13-i 2004/113/EK tanácsi irányelv (HL L 373., 37. o.) 5. cikke (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 A kérelmet az egyrészről az Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL, valamint Y. van Vugt és Ch. Basselier, másrészről a Conseil des ministres du Royaume de Belgique (a Belga Királyság Minisztertanácsa) között, a biztosítások terén a nők és férfiak közötti, a nemi hovatartozás alapján történő hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemről szóló 2007. május 10-i törvény módosításáról szóló 2007. december 21-i törvény (a Moniteur belge 2007. december 31-i száma, 66175. o.; a továbbiakban: a 2007. december 21-i törvény) megsemmisítése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2004/113 irányelvet az EK 13. cikk (1) bekezdése alapján fogadták el. Az irányelv (1), (4), (5), (12), (15), (18) és (19) preambulumbekezdésének szövege a következő:

„(1) Az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkével összhangban az Európai Unió a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása és a jogállamiság elvein alapul, amely alapelvek közösek a tagállamokban, továbbá az Európai Unió a közösségi jog általános elveiként tartja tiszteletben az alapvető jogokat úgy, ahogyan azokat [az 1950. november 4-én Rómában aláírt,] az emberi jogok és [az] alapvető szabadságok védelméről szóló, európai egyezmény biztosítja, illetve ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból erednek.

[…]

(4) A nők és férfiak közötti egyenlőség az Európai Unió egyik alapelve. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának [a továbbiakban: Charta] 21. és 23. cikke értelmében tilos a nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés, és a nők és férfiak közötti egyenlőség minden téren biztosítandó.

(5) Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 2. cikke megállapítja, hogy ezen egyenlőség előmozdítása a Közösség egyik legfontosabb feladata. Hasonlóképpen, a Szerződés 3. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a Közösségnek minden tevékenysége során törekednie kell az egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, valamint a nők és férfiak közötti egyenlőség előmozdítására.

[…]

(12) A nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés megakadályozása érdekében ez az irányelv vonatkoznia kell mind a közvetlen, mind a közvetett megkülönböztetésre. Közvetlen megkülönböztetés csak az, amikor nemi hovatartozása miatt egy személy kevésbé kedvező bánásmódban részesül, mint egy hasonló helyzetben lévő másik személy. Ennek megfelelően, például, a nők és férfiak közötti, a nők és férfiak eltérő fizikai adottságaiból adódó különbségtétel az egészségügyi szolgáltatások nyújtása terén nem minősül hasonló helyzetnek, így megkülönböztetésnek.

[…]

(15) A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének végrehajtására már számos jogi eszköz létezik a szakmai élet és foglalkoztatás terén. Ezért ez az irányelv nem

alkalmazandó erre a területen. Ugyanez vonatkozik az önálló vállalkozói tevékenységre annyiban, amennyiben azokat már létező jogi eszközök szabályozzák. Az irányelv csak a magán-, önkéntes és a munkáltatói viszonytól független biztosításra és a nyugdíjakra vonatkozik.

[…]

(18) A nemekre vonatkozó biztosításmatematikai tényezők használata széles körben elterjedt a biztosítás és a kapcsolódó pénzügyi szolgáltatások terén. A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód biztosítása érdekében, a nemnek mint biztosításmatematikai tényezőnek a használata nem eredményezhet különbségeket az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban. A piac hirtelen alkalmazkodását elkerülendő, ez a szabály kizárólag az ezen irányelv nemzeti jogba való átültetésének időpontját követően megkötött új szerződések tekintetében alkalmazandó.

(19) A nemek között előfordulhatnak bizonyos eltérések a kockázati csoportokat illetően. Egyes esetekben a nemi hovatartozás csak az egyik, de nem feltétlenül az egyedüli meghatározó tényező a biztosítandó kockázatok értékelésekor. Az ilyen típusú kockázatok biztosítására vonatkozó szerződések esetére a tagállamok határozhatnak úgy, hogy mentességet [helyesen: eltérést] engedélyeznek az uniszex biztosítási díjak és juttatások szabálya alól, amennyiben biztosítani tudják, hogy a kalkulációk alapjául szolgáló biztosításmatematikai és statisztikai adatok megbízhatóak, rendszeresen frissítettek és a nyilvánosság számára hozzáférhetőek. Mentesség [helyesen: eltérés] kizárólag abban az esetben engedélyezhető, ha a nemzeti jogszabály még nem alkalmazta az uniszex szabályt. Öt évvel az ezen irányelv nemzeti jogba való átültetését követően a tagállamok újra megvizsgálják ezeknek a mentességeknek [helyesen: eltéréseknek] az indokoltságát, a legfrissebb biztosításmatematikai és statisztikai adatoknak, valamint ezen irányelv nemzeti jogba való átültetése után három évvel készített bizottsági jelentésnek a figyelembevételével."

4 A 2004/113 irányelv célját az 1. cikke a következőképpen határozza meg:

„Ezen irányelv célja az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében megnyilvánuló, a nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés elleni küzdelem keretrendszerének kialakítása a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének tagállamokbeli végrehajtása érdekében”.

5 Ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy:

a) nincs nemi hovatartozáson alapuló közvetlen megkülönböztetés, beleértve a nők terhesség és anyaság miatti kevésbé kedvező bánásmódban történő részesítését;

b) nincs nemi hovatartozáson alapuló közvetett megkülönböztetés.”

6 Az említett irányelvnek a „Biztosításmatematikai tényezők” című 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy legkésőbb 2007. december 21. után kötött valamennyi új szerződésben a biztosítási, illetve azzal kapcsolatos pénzügyi szolgáltatások alkalmazásakor a biztosítási díjak és juttatások számításában a nemi hovatartozás tényezőként történő számbavétele az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban nem eredményez különbséget.

(2) Az (1) bekezdéstől eltérve a tagállamok 2007. december 21. előtt dönthetnek úgy, hogy megengednek arányos különbségeket az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban, ha a vonatkozó és pontos biztosításmatematikai és statisztikai adatok alapján a nemi hovatartozás alkalmazása a kockázatelemzésben meghatározó tényező. Az érintett tagállamok gondoskodnak arról, hogy a nemi hovatartozás döntő biztosításmatematikai tényezőként történő alkalmazására vonatkozó pontos adatokat összeállítsák, közzétegyék és rendszeresen frissítsék, és erről a Bizottságot tájékoztatják. Ezek a tagállamok 2007. december 21. után öt évvel, a 16. cikkben említett bizottsági jelentést figyelembe véve, döntésüket áttekintő értékelésnek vetik alá, és ennek eredményét megküldik a Bizottságnak.

(3) A terhességgel és anyasággal kapcsolatos költségek semmiképp nem eredményezhetnek az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban különbözőségeket.

A tagállamok a jelen bekezdésnek történő megfeleléshez szükséges intézkedések végrehajtását legfeljebb 2007. december 21-től számított két évig halaszthatják. Ebben az esetben az érintett tagállamok haladéktalanul értesítik a Bizottságot."

7 Ugyanezen irányelvnek a „Jelentések" című 16. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok az ezen irányelv alkalmazásával kapcsolatos minden rendelkezésre álló információt közölnek a Bizottsággal legkésőbb 2009. december 21-ig, és utána ötévenként.

A Bizottság összefoglaló jelentést készít, mely tartalmazza a tagállamok aktuális gyakorlatának áttekintését a 4. cikk vonatkozásában, a biztosítási díjak és juttatások számításában a nemi hovatartozás tényezőként történő alkalmazásával kapcsolatban. Ezt a jelentést legkésőbb 2010. december 21-ig benyújtja az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. A Bizottság a jelentését, szükség szerint, az irányelv módosításáról szóló javaslatokkal kíséri.

(2) A bizottsági jelentés figyelembe veszi az érdekeltek szempontjait."

8 A 2004/113 irányelv 17. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok legkésőbb 2007. december 21-ig hatályba léptetik az ezen irányelvnek való megfeleléshez szükséges törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, és ezen rendelkezések szövegét haladéktalanul közlik a Bizottsággal.

A nemzeti jog

9 A 2007. december 21-i törvény 2. cikke szerint e törvény átülteti a nemzeti jogba a 2004/113 irányelvet.

10 E törvény 3. cikke foglalja magában azt a rendelkezést, amely a biztosítások terén a nők és férfiak közötti, a nemi hovatartozás alapján történő hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemről szóló, 2007. május 10-i törvény 10. cikkének a helyébe lép.

11 Az utóbbi törvény ezen új 10. cikkének a szövege a következő:

„1. § A 8. cikktől eltérve a nemi hovatartozás alapján arányos, közvetlen különbségtétel alkalmazható a biztosítási díjak és juttatások meghatározása során, ha a releváns és pontos biztosításmatematikai és statisztikai adatok alapján a nem a kockázatelemzésben meghatározó tényező.

Ez az eltérés kizárólag a szárazföldi biztosítási szerződésekről szóló 1992. június 25-i törvény 97. cikke szerinti életbiztosítási szerződések esetében alkalmazható.

2. § 2007. december 1-jétől a terhességgel és anyasággal kapcsolatos költségek semmiképp nem eredményezhetnek az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban különbözőségeket.

3. § A Commission bancaire, financière et des Assurances [Bank-, Pénz- és Biztosításügyi Bizottság] összegyűjti az 1. §-ban említett biztosításmatematikai és statisztikai adatokat, és biztosítja azok legkésőbb 2008. június 20-áig történő közzétételét, majd ezt követően a frissített adatok kétévente történő közzétételét, valamint azokat az internetes oldalán is közzéteszi. Ezen adatokat kétévente frissíteni kell.

A Commission bancaire, financière et des Assurances jogosult az e célból szükséges adatokat az érintett intézményektől, vállalkozásoktól vagy személyektől bekérni. Pontosan meghatározza, hogy mely adatokat, milyen módon és milyen formában kell közölni.

4. § A Commission bancaire, financière et des Assurances legkésőbb 2009. december 21-ig benyújtja az Európai Bizottságnak a jelen cikk alapján rendelkezésére álló adatokat. Ezen adatokat minden frissítés alkalmával továbbítja az Európai Bizottságnak.

5. § A Chambres législatives [Jogalkotó kamarák] 2011. március 1-jéig értékelik e cikk alkalmazását a 3. és 4. §-ban említett adatok, az Európai Bizottságnak a 2004/113/EK irányelv 16. cikke szerinti jelentése, valamint az Európai Unió más tagállamaiban tapasztalt helyzet alapján.

Ez az értékelés a Chambres législatives részére az értékelő bizottság által két éven belül benyújtandó jelentés alapján történik.

A Conseil des ministres által megtárgyalt rendeletben a király meghatározza az értékelő bizottság összetételére és kinevezésére, a jelentés tartalmára és formájára vonatkozó részletes szabályokat.

A bizottság jelentést készít többek között e cikk piaci helyzetre gyakorolt hatásairól, és megvizsgálja a nemi hovatartozáson kívüli többi szegmentációs szempontot.

6. § E rendelkezés nem alkalmazható a kiegészítő szociális biztonsági rendszerek keretében kötött szerződésekre. E szerződésekre kizárólag a 12. cikk irányadó."

Az alapügy tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

12 Az alapügy felperesei a 2004/113 irányelvet a belga jogba átültető, 2007. december 21-i törvény megsemmisítése iránt keresetett nyújtottak be a Cour constitutionnelle-hez.

13 Az alapügy felperesei úgy vélték, hogy a 2007. december 21-i törvény, amely a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében biztosított eltérési lehetőséget hajtja végre, ellentétes a nők és a férfiak közötti egyenlőség elvével.

14 Mivel a 2007. december 21-i törvény a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében előírt, eltérésre vonatkozó lehetőséggel él, a Cour constitutionnelle, úgy értékelve, hogy az elé terjesztett kereset egy uniós irányelvi rendelkezés érvényességének a problémáját érinti, akként határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Összeegyeztethető-e a […] 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése az [EU] 6. cikk (2) bekezdésével, közelebbről az egyenlőségnek és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az e rendelkezés által biztosított elvével?

2) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén, abban az esetben is összeegyeztethetetlen-e az [EU] 6. cikk (2) bekezdésével [ezen] irányelv ugyanezen 5. cikkének (2) bekezdése, ha annak alkalmazhatósága kizárólagosan az életbiztosítási szerződésekre korlátozott?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

15 Az előterjesztő bíróság az első kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése a nők és a férfiak közötti egyenlő bánásmód elvére tekintettel érvényes-e.

16 Az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikke, amelyre a kérdést előterjesztő bíróság a kérdéseiben hivatkozik, és amelyet a 2004/113 irányelv (1) preambulumbekezdése is említ, a (2) bekezdésében azt írta elő, hogy az Unió a közösségi jog általános elveiként tartja tiszteletben az alapvető jogokat úgy, ahogyan azokat az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény biztosítja, illetve ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból erednek. Az alapjogokat magában foglalja a Charta, amely 2009. december 1-jétől jogi szempontból a Szerződésekkel egyenértékű.

17 A Charta 21. és 23. cikke előírja, hogy egyrészt tilos minden nemi alapú hátrányos megkülönböztetés, másrészt a nők és férfiak közötti egyenlőséget minden területen biztosítani kell. Mivel a 2004/113 irányelv (4) preambulumbekezdése kifejezetten hivatkozik e cikkekre, az irányelv 5. cikke (2) bekezdésének érvényességét a Charta említett rendelkezéseire tekintettel kell értékelni (lásd ebben az értelemben a C-92/09 és C-93/09. sz., Volker und Markus Schecke és Eifert egyesített ügyekben 2010. november 9-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-11063. o.] 46. pontját).

18 A nők és a férfiak közötti egyenlő bánásmódhoz való jog az EUM-Szerződés rendelkezéseinek tárgyát képezi. Egyrészt az EUMSZ 157. cikk (1) bekezdése értelmében minden tagállam biztosítja annak az elvnek az alkalmazását, hogy a férfiak és a nők egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért egyenlő díjazást kapjanak. Másrészt az EUMSZ 19. cikk (1) bekezdése előírja, hogy a Tanács az Európai Parlament egyetértését követően megfelelő intézkedéseket tehet a nemen, faji vagy etnikai származáson,

valláson vagy meggyőződésen, fogyatékosságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetések leküzdésére.

19 Míg az EUMSZ 157. cikk (1) bekezdése egy konkrét területen írja elő a nők és a férfiak közötti egyenlő bánásmód elvét, addig az EUMSZ 19. cikk (1) bekezdése felhatalmazást ad a Tanácsnak, amelynek gyakorlása során a Tanácsnak be kell tartania többek közt az EUSZ 3. cikk (3) bekezdésének második albekezdését – amelynek értelmében az Unió küzd a társadalmi kirekesztés és megkülönböztetés ellen, és előmozdítja a társadalmi igazságosságot és védelmet, a nők és férfiak közötti egyenlőséget, a nemzedékek közötti szolidaritást és a gyermekek jogainak védelmét –, valamint az EUMSZ 8. cikkét, amely szerint az Unió tevékenységeinek folytatása során törekszik az egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, valamint a férfiak és nők közötti egyenlőség előmozdítására.

20 Ezen egyenlőség fokozatos megvalósítása során – az EUSZ 3. cikk (3) bekezdésének második albekezdése és az EUMSZ 8. cikk által az Unióra vonatkozóan előírt feladatot mérlegelve – az uniós jogalkotó határozza meg a beavatkozás időpontját, az uniós gazdasági és társadalmi körülmények fejlődésére tekintettel.

21 Amennyiben azonban a jogalkotó ilyen beavatkozást határoz el, annak koherens módon a kitűzött cél elérésére kell irányulnia, ami nem zárja ki átmeneti időszakok vagy korlátozott terjedelmű eltérések előírását.

22 Amint azt a 2004/113 irányelv (18) preambulumbekezdése megállapítja, az említett irányelv elfogadásának időpontjában a nemekre vonatkozó biztosításmatematikai tényezők használata széles körben elterjedt volt a biztosítási szolgáltatások terén.

23 Következésképpen az uniós jogalkotó a nők és férfiak közti egyenlőség elvét, pontosabban az uniszex biztosítási díjak és juttatások szabályának alkalmazását érvényre juttathatja fokozatosan, a megfelelő átmeneti időszakok előírásával.

24 Az uniós jogalkotó ebben az értelemben írta elő a 2004/113 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében, hogy a biztosítási díjaknak és juttatásoknak a különbségeit, amelyek a nemi hovatartozásnak az e díjak és juttatások kiszámításánál tényezőként történő alkalmazásából származnak, legkésőbb 2007. december 21-ig meg kell szüntetni.

25 Az 5. cikk (1) bekezdésében az uniszex biztosítási díjakra és juttatásokra vonatkozóan bevezetett főszabálytól eltérve ugyanezen cikk (2) bekezdése azon tagállamok részére, amelyeknek a nemzeti joga a 2004/113 irányelv elfogadásának időpontjában még nem alkalmazta ezt a szabályt, előírta annak a lehetőségét, hogy 2007. december 21. előtt úgy határozzanak, hogy arányos különbségeket engednek meg az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban, ha a vonatkozó és pontos biztosításmatematikai és statisztikai adatok alapján a nemi hovatartozás alkalmazása a kockázatelemzésben meghatározó tényező.

26 Ugyanezen bekezdés szerint ezt a lehetőséget 2007. december 21. után öt évvel a Bizottság jelentésének figyelembevételével felül kell vizsgálni, de a 2004/113 irányelv nem tartalmaz rendelkezést a különbségek alkalmazásának időtartamára, az említett lehetőséggel élő tagállamok számára tehát időbeli korlátozás nélkül megengedett, hogy lehetővé tegyék a biztosítók számára ennek az egyenlőtlen bánásmódnak az alkalmazását.

27 A Tanács kételyeit fejezi ki azt illetően, hogy a női és a férfi biztosítottak helyzete a magánbiztosítás egyes ágazatai keretében hasonlónak tekinthető-e, tekintettel arra,

hogy a biztosítók által alkalmazott, a kockázatokat statisztikák alapján kategóriákba soroló technika szempontjából a biztosítási kockázat szintjei a nők és a férfiak esetében eltérőek lehetnek. Érvelése szerint a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében foglalt lehetőség csak annak lehetővé tételére irányul, hogy a különböző helyzetekre vonatkozóan ne alkalmazzanak egyenlő bánásmódot.

28 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az egyenlő bánásmód általános elve megköveteli, hogy a hasonló helyzeteket ne kezeljék eltérő módon, és hogy az eltérő helyzeteket ne kezeljék egyenlő módon, kivéve ha az ilyen bánásmód objektíven igazolható (lásd a C-127/07. sz., Arcelor Atlantique et Lorraine és társai ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-9895. o.] 23. pontját).

29 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a helyzetek hasonló jellegét főként a szóban forgó különbségtételt létrehozó uniós jogi aktus tárgyának és céljának fényében kell meghatározni és értékelni (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Arcelor Atlantique et Lorraine és társai ügyben hozott ítélet 26. pontját). A jelen ügyben ezt a különbségtételt a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése hozza létre.

30 Vitathatatlan, hogy a 2004/113 irányelv célja a biztosítási szolgáltatások területén – amint az az 5. cikkének (1) bekezdéséből is kitűnik – az uniszex biztosítási díjak és szolgáltatások szabályának az alkalmazása. Az említett irányelv (18) preambulumbekezdése kifejezetten előírja, hogy a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód biztosítása érdekében, a nemnek mint biztosításmatematikai tényezőnek a használata nem eredményezhet különbségeket az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban. Az említett irányelv (19) preambulumbekezdése „mentességként [helyesen: eltérésként]” említi a tagállamok azon lehetőségét, hogy az uniszex biztosítási díjak és juttatások szabályát ne alkalmazzák. A 2004/113 irányelv tehát azon az előfeltevésen alapul, hogy a Charta 21. és 23. cikkében előírt, a nők és a férfiak közötti

egyenlő bánásmódra vonatkozó elv alkalmazása tekintetében a nők, illetve a férfiak helyzete az általuk kötött szerződésekben szereplő biztosítási díjak és juttatások vonatkozásában hasonló.

31 E körülmények között fennáll annak a kockázata, hogy a nők és a férfiak közötti egyenlő bánásmód elvétől való, a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében előírt eltérést az uniós jog határozatlan időre engedélyezi.

32 Az ilyen rendelkezés, amely az érintett tagállamok számára lehetővé teszi, hogy időbeli korlátok nélkül hatályban tartsák az uniszex biztosítási díjak és juttatások szabályától való eltérést, ellentétes a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmódra irányuló, a 2004/113 irányelv által követett cél elérésével, és ellentétes a Charta 21. és 23. cikkével.

33 Következésképpen ezt a rendelkezést a megfelelő átmeneti időszak leteltét követően érvénytelennek kell tekinteni.

34 A fentiekre tekintettel az első előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése 2012. december 21-i hatállyal érvénytelen.

35 E válaszra tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre nem kell válaszolni.

A költségekről

36 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében történő végrehajtásáról szóló, 2004. december 13-i 2004/113/EK tanácsi irányelv 5. cikkének (2) bekezdése 2012. december 21-i hatállyal érvénytelen.

Aláírások